

E havi uniós összeállításunkban szólunk egy új európai bizottsági ajánlásról, amely az európai kulturális kincs digitalizálását kívánja ösztönözni; felhívjuk a figyelmet az EUscreen projekt béta-verzióban működő portáljára, melyen 20 ország műsorszolgáltatóinak, audiovizuális archívumainak és kutatóintézeteinek videóihoz, rövidfilmjeihez férhetünk hozzá, s nem marad el linkajánlónk sem. – K. K. Á.

Digitális Menetrend: az uniós kultúra digitalizálásának ösztönzése a növekedés szolgálatában

2011 októberének végén az Európai Bizottság egy új ajánlást fogadott el, amelyben arra kérte az uniós tagállamait, hogy a kulturális alkotások digitalizálása terén fokozzák erőfeszítéseiket, egyesítsék erőforrásait, s a folyamatba vonják be a magánszektor is; a digitalizált kulturális anyagokat pedig tegyék elérhetővé az Europeanán, az Európai Digitális Könyvtáron keresztül.

„Európa kulturális emlékeinek online hozzáférhető-sége azt jelenti, hogy a polgárok kikapcsolódási, tanulmányi vagy munkavégzési célból Európa-szerte bármikor elérhetik és felhasználhatják ezeket az anyagokat. A digitalizált anyagok újra felhasználható kereskedelmi és nem kereskedelmi célokra egyaránt, például tanulási és oktatási tartalmak, ismeretterjesztő anyagok vagy turisztikai alkalmazások fejlesztéséhez. Mindez hatalmas gazdasági potenciált jelent az európai kreatív iparágak számára, amelyek jelenleg az EU GDP-jének 3,3%-át és foglalkoztatásának 3%-át adják.”
(Idézet az ajánlásból)

A bizottsági ajánlás szerint az alapos tervezés és partnerségek kiépítése révén 2015-ig – a jelenlegi 19 millióhoz képest – 30 millió digitalizált anyag, valamint számos, szerzői jogvédelem alatt álló és kereskedelmi forgalomban már nem kapható kultúrkincs válhat elérhetővé az Europeanán. A szervezet felszólítja a tagállamokat arra is, hogy a digitális tartalmak hosszú távú megőrzése érdekében igazítsák ki nemzeti jogszabályaikat és stratégiáikat.

Ahogy Neelie Kroes, a bizottság digitális menetrendért felelős alelnöke fogalmazott: „Nem engedhetjük meg magunknak, hogy ne éljünk a digitalizáció kínálta lehetőségekkel és ezáltal utat engedjünk a kulturális hanyatlásnak. A digitalizációnak köszönhetően a kultúra eljut az emberek otthonába. A digitalizáció továbbá értékes forrást jelent az oktatás, a turizmus, a szórakozás (játékok, animáció) területén, valamint az egész kreatív iparág számára. A digitalizációval összefüggő beruházások új vállalkozásokat és új munkahelyeket teremtenek.”

A bizottsági dokumentumban megállapított indikatív célok (vagyis az Europeanában közzéteendő objektumok száma) a következőképpen alakul tagállamonként (1. táblázat).

1. táblázat

Számok tagállamonként

Ausztria	600 000
Belgium	759 000
Bulgária	267 000
Ciprus	45 000
Cseh Köztársaság	492 000
Dánia	453 000
Észtország	90 000
Finnország	1 035 000
Franciaország	4 308 000
Németország	5 496 000
Görögország	618 000
Magyarország	417 000
Írország	1 236 000
Olaszország	3 705 000
Lettország	90 000
Litvánia	129 000
Luxemburg	66 000
Málta	73 000

Hollandia	1 571 000
Lengyelország	1 575 000
Portugália	528 000
Románia	789 000
Szlovákia	243 000
Szlovénia	318 000
Spanyolország	2 676 000
Svédország	1 936 000
Egyesült Királyság	3 393 000

Az ajánlás felkéri továbbá a tagállamokat arra, hogy:

A digitalizációval összefüggő beruházásokra vonatkozóan állítsanak össze egy tervet, valamint a digitalizációval járó költségek megosztása érdekében ösztönözzék a köz- és a magánszféra közötti partnerségeket. Az ajánlás alapelveket fogalmaz meg a szóban forgó partnerségek méltányosságának és kiegyensúlyozottságának biztosítása érdekében is.

Az Europeanán keresztül 2015-ig tegyenek hozzáférhetővé 30 millió digitalizált tartalmat, többek között mindazokat az európai műveket, amelyek már nem állnak szerzői jogvédelem alatt, valamint a közforrásból digitalizált összes anyagot.

Tegyék lehetővé több szerzői jogvédelem alatt álló anyag online hozzáférhetőségét például azáltal, hogy megteremtik a kereskedelmi forgalomban már nem kapható művek széles körű digitalizálásához és nemzetközi elérhetőségéhez szükséges jogi keretfeltételeket.

A digitális tartalmak hosszú távú megőrzése érdekében erősítsék meg stratégiáikat és igazítsák ki jogszabályaikat, így oldva meg azt, hogy a megőrzésre kerülő anyagok ne legyenek olyan technikai védelemmel ellátva, amely megakadályozza a könyvtárak számára azok megőrzését.

Az Europeana portál és a vele kapcsolatos tevékenységek részét képezik annak a digitális szolgáltatási infrastruktúrának, amelyhez a 2014–2020 közötti időszakban finanszírozás nyújtható.

A kulturális művek digitalizálása hatalmas lehetőségeket kínál a nyilvánossággal való párbeszéd és a kereskedelmi célú felhasználás terén is. Az Europeana keretében röviddel ezelőtt elindított, „Az első világháború a hétköznapi dokumentumokban” projekt (<http://www.europeana1914-1918.eu>) például lehetőséget kínál a polgároknak arra, hogy az Europeanán keresztül megosszák a háborúval kapcsolatos személyes emlékeiket, és amelynek keretében eddig 25 000 dokumentum összegyűjtésére és digitalizálására került sor.

Kapcsolódó dokumentumok (1. ábra):

- Digitális menetrend: GYIK / MEMO/11/745. Brüsszel, 2011. október 28. (EN)
- Digitális menetrend: a „bölcsek tanácsa” szerint Európa kulturális örökségének online elérhetővé tételével új korszak, a „digitális reneszánsz” veheti kezdetét / IP/11/17. Brüsszel, 2011. január 10.
- Digitális Menetrend: A bizottság akcióterve az európai jólét fellendítésére / IP/10/581. Brüsszel, 2010. május 19.
- Európai digitális menetrend: milyen előnyökkel jár számomra? / MEMO/10/199. Brüsszel, 2010. május 19.
- Európai digitális menetrend: kiemelt kezdeményezések / MEMO/10/200. Brüsszel, 2010. május 19.

1. ábra Európai digitális menetrend http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm

Hasznos linkek:

- A kulturális anyagok digitalizálásáról és online megőrzéséről szóló ajánlás megtalálható a következő weboldalon: http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/index_en.htm
- Az Europeana, Európa digitális könyvtára, archívuma és múzeuma: <http://www.europeana.eu/portal/>
- A Digitális Menetrend weboldala: <http://ec.europa.eu/digital-agenda>
- Neelie Kroes weboldala: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/kroes/

Hungariana

Válaszként az Európai Bizottság kezdeményezésére, 2010 nyarán a MATISZ, a Magyar Tartalomipari Szövetség elkészítette a „Digitális tartalom: kultúra, oktatás, egészség. A Magyar Digitális Menetrend 2010–2015. elkészítéséhez. Hungariana

digitalizálási program szükségessége” című dokumentumát, amelyben egy digitális kulturális örökségprogram megindítását javasolja *Hungariana* néven. A kezdeményezés, illetve a hozzá csatolt, jó hazai példákat felvonultató összeállítás a MATISZ honlapján elérhető (<http://www.matisz.hu/>)

Az EUScreen projekt és új portálja

Az EUScreen projekt portálja az európai műsor-szolgáltatók és audiovizuális archívumok videói-hoz, fotóihoz, szöveg- és hanganyagaihoz – több mint 30 000 tételnyi műsortartalomhoz – tesz lehetővé szabad hozzáférést. Célja, hogy televíziós tartalmakon keresztül segítse felfedezni Európa gazdag és sokszínű kulturális történetét. A projekt eredményeképpen olyan tartalomválogatási szempontrendszer és metaadatbázis jött létre, amely számos heterogén audiovizuális gyűjtemény között teremtett kapcsolatot, segítséget nyújtva így mindenkinek, aki Európa gazdag és sokszínű kulturális történetét, illetve az európai televíziózás történetét kutatja. A projektért felelős konzorciumnak 28 tagja és 9 társtagja van, 20 európai országból. A tagok saját hazájukban audiovizuális archívumokat, kutatóhelyeket, szoftverfejlesztő vállalkozásokat képviselnek. (A magyar partner az *ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet. Filmtudomány Tanszék*.)

Minthogy az EUscreen az egyik meghatározó tartalomtörtő az Europeanához kötődő más projektek között, s ezekhez kapcsolódik, az EUscreen gyűjteménye maga is online összeköttetésben van Európa múzeumainak, könyvtárainak, archívumainak sok millió digitalizált tartalomállományával.

Az EUsscreen tartalomválogatási stratégiája három szolgáltatási célt kíván megvalósítani, ezekhez igazodva folyik a munka, ezek keretében nézhetik, kutathatják a klipeket a portálra látogatók.

1) Történeti témák:

Az EUScreen által gondozott tartalom meghatározó része olyan klipekből és teljes műsorokból áll, amelyek 17 téma kutatásához kínálnak anyagot. Az EUScreen partnerek e témák mindegyikéhez tartalmakat bocsátanak rendelkezésre, legkésőbb 2012 augusztusáig. Témák: *Egészség; Az európai televíziózás története; Európának lenni; Életstílus és fogyasztási szokások; Háborúk és konfliktusok; Katasztrófák; Környezet és természet; Közlekedés, tudomány, technika; Különgyűjtemények; A média; Munka és termelés; Művészet és kultúra; Nem-*

zeti ünnepek, fesztiválok; Oktatás; Politikai és gazdaság; Társadalom és társadalmi kérdések; Vallás és hit.

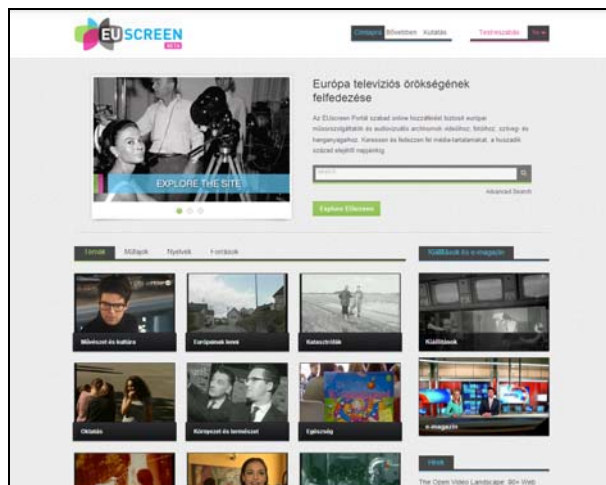
2) A tartalomszolgáltató virtuális kiállításai:

Az EUscreen projekt részeként, az EUscreen-ben részt vevő archívumok és műsorszolgáltatók is megrendezhetik saját virtuális kiállításait olyan témákban, amelyeket maguk választanak. Minden kiállításához gazdag forrásanyag, képes és hangos tartalom, és szöveges dokumentum kapcsolódik, hogy a választott téma valóban mélységében kutatható legyen.

3) Összehasonlító virtuális kiállítások:

Klipeket és műsorokat kínálnak, valamennyi archívum közreműködésével, hogy három kiemelt témát összehasonlító közelítésben tárjanak a közönség elé. A kisebb kiállításokat az EUscreen kurátorai szervezik, hogy megmutassák bizonyos események eltérő európai perspektíváit, s azt, hogy mennyire különböző utakon fejlődött a televíziózás egy-egy eltérő múltú, kultúrájú európai országban.

A klipek és műsorok angolul, csehül, dánul, flamandul és hollandul, franciául, görögül, katalánul, lengyelül, magyarul, németül, olaszul, portugálul, románul, svédül és szlovénul érhetők el a <http://www.euscreen.eu/index.html> címen. (Forrás: Az EUscreen oldala.)

2. ábra Az EUscreen portálja

Szerzői jogok

Az Európai Bizottság megállapodást kötött a kereskedelmi forgalomból kivont könyvek újbóli elérhetővé tétele érdekében. Az európai könyvpiacn minden évben több százezer új kiadvány jelenik meg, de ezek közül csak néhányból lesz igazi bestseller. Jelentős részük egy idő után kikerül a

kereskedelmi forgalomból, mert a kiadók nem tudják finanszírozni a rosszul fogyó könyvek marketing- és tárolási költségeit.

Míg a kiadók az elektronikus kiadványok és az igény szerinti nyomtatás bevezetésével egyre több könyvet vesznek vissza a kínálatukba, számos mű továbbra is csak a gyűjteményekben és az európai könyvtárak archívumában található meg.

Michel Barnier, a belső piacért és szolgáltatásokért felelős európai biztos 2011 szeptemberében egy szándéknyilatkozatot írt alá a könyvtárakkal, kiadókkal, szerzőkkel és közös jogkezelő társaságokkal, azoknak a fő alapelveknek az elfogadásáról, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy az európai könyvtárak és más kulturális intézmények digitalizálják és elektronikusan elérhetővé tegyék a gyűjteményükben található, forgalomból kivont könyveket és tudományos folyóiratokat.

Az európai szerzők, kiadók, könyvtárak és közös jogkezelő szervezetek 2010 novembere óta dolgoztak együtt, s végül olyan megoldásban állapodtak meg, amely figyelembe veszi egyrészt a szerzők és a kiadói ágazat, másrészt pedig a könyvtárak és a tömeges digitalizálási projektek érdekeit. A könyvek és a tudományos folyóiratok jogtulajdonosait képviselő közös jogkezelő szervezetek kulcsszerepet játszanak a szándéknyilatkozat gyakorlati végrehajtásában, s ez lényegesen megkönnyíti a könyvtárak és más kulturális intézmények által az archívumaik jelentős részének (pl. a gyűjteményükben található, kereskedelmi forgalomból kivont könyvek és tudományos folyóiratok) digitalizálásához és elektronikus hozzáférhetővé tételéhez igényelt licencek megszerzését és a felhasználási feltételek megtárgyalását.

A szándéknyilatkozatban szereplő alapelvek elősegítik és támogatják az önkéntes licenc-megállapodásokat a szerzői jogok teljes tiszteletben tartásával, elismerve azt, hogy a jogtulajdonosok rendelkeznek a kereskedelemről kivont művek digitalizálásának és hozzáférhetővé tételének lehetőségével.

További információk:

- A szándéknyilatkozattal kapcsolatos további információk: MEMO/11/619. Brüsszel, 2011. szeptember 20.
- A szándéknyilatkozat szövege: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-infso/20110920-mou_en.pdf

A gyermekek védelme a digitális világban

Az Európai Bizottság új jelentése, amely a kiskorúak és az emberi méltóság védelmére vonatkozó, valamint az európai audiovizuális és online információszolgáltatási ipar versenyképességével összefüggésben a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről és a válaszdadás jogáról szóló ajánlások alkalmazásáról szól, 2011. szeptember 13-án jelent meg. A bizottság kedvezőnek ítéli, hogy a tagállamok tudatában vannak a kiskorúak online védelmével kapcsolatos kihívásoknak, és egyre nagyobb erőfeszítést tesznek, hogy megfeleljenek nekik. A tagállamok által adott politikai válaszok részletes értékelése alapján azonban az Európa-szerte meghozott intézkedések igen vegyes képet mutatnak, sőt esetenként elütnek egymástól. Ez különösen igaz az illegális és a káros tartalom visszaszorítására, a közösségi hálózatok biztonságosabbá tételére és a tartalom-besorolási rendszerek ésszerűsítésére. Gyakori, hogy a szabályozási, illetve önszabályozási intézkedések nem elég ambíciózusak, nincsenek kellő összhangban más tagállamok hasonló intézkedéseivel, vagy egyszerűen nem valósulnak meg a gyakorlatban. A jelentéshez kapcsolódó személyzeti munkadokumentum részletesebben ismerteti a válaszokat és konkrét példákkal szolgál a megtett intézkedésekre.

A jelentés (COM/2011/0556 végleges) és a munkadokumentum (Commission Staff Working Paper / SEC(2011) 1043 final) teljes terjedelmében elérhető az Eur-Lex adatbázisban (<http://eur-lex.europa.eu>).

Linkajánló

- Szerzői jog és egyéb szomszédos jogok. Tematikus oldal: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/index_en.htm
- Az európai uniós érdekelt felek közötti párbeszéd egyetértési megállapodása a látássérült vagy csökkent olvasási képességű személyek művekhez való hozzáféréséről: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-infso/2010/20100914_mou_hu.pdf
- A bölcsék tanácsának jelentése az Europeana-ról: http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/relaunch/index_en.htm

Összeállította: Kovácsné Koreny Ágnes

Thieme Clinical Collections

The prime resource for essential clinical E-Books

Thieme Clinical Collections contain an extensive assortment of E-Books carefully selected to provide the students, researchers, and clinicians at your institution with thorough coverage of all major medical fields.

This currently expanding resource consists of 314 titles include titles published during the following years:

Collection 1	2000–2003:	65
Collection 2	2004–2006:	87
Collection 3	2007–2009:	111
Collection 4	2010:	51

Thieme Teaching Assistant

**One powerful resource.
Two innovative teaching tools.**

The **Thieme Teaching Assistant** platform is the ultimate web-based presentation tool, featuring powerful functionality to enrich and deepen the classroom experience.

Anatomy
2,000+ full-color
illustrations

Physiology
792 stunning
color images, charts,
and tables

Ideal for:

- Presentations • Course materials
- Class handouts • Review

For more information and a free trial please contact:
Thieme Institutional Sales
E-mail: eproducts@thieme.de • Tel.: +49-711-8931-407

